

Reactie van Wijkgemeente Grote Kerk op het Rapport van de Werkgroep Toekomst

In februari 2018 hielden wij in wijkgemeente 2 (Rond de Grote Kerk) een negental ontmoetingsbijeenkomsten waarin mensen konden reageren op, en meepraten over het rapport van de Werkgroep Toekomst. Veel gemeenteleden hadden het rapport gelezen of waren naar de gemeenteavond geweest waarin het werd gepresenteerd. Anderen lieten zich in de ontmoetingsbijeenkomsten bijpraten. De gesprekken begonnen met een eerste ronde spontane reacties op het rapport. In een tweede ronde werd ingegaan op een aantal meer specifieke thema's. Van elke bijeenkomst werd een verslag gemaakt, en die negen verslagen zijn verwerkt in deze algemene reactie van wijk 2, die ook in de kerkeraad is besproken.

Eerste, spontane reacties

- Respect voor het werk van de Werkgroep Toekomst. Besef dat er iets moet gebeuren. Waardering voor de presentatie van het rapport en de goede sfeer op de gemeenteavond (afgezien van de wanklank aan het eind).
- Zorg over de financiën. Zijn de cijfers niet nog te rooskleurig, gezien de geringe betrokkenheid van de jongere generaties?
- Blij met de keuze voor één protestantse gemeente, met daarin ruimte voor verscheidenheid aan geloofsbeleving. Wel daarbij de zorg over het verlies aan betrokkenheid in zo'n groot geheel.
- Blij met de keuze om de jongerenwerker structureel in de begroting op te nemen.
- Blij met de keuze voor de Grote Kerk als één van de vierplekken, gezien de geschiedenis, de sfeer, de culturele waarde en missionaire mogelijkheden van dit gebouw. Maar ook: pijnlijk dat er twee kerken 'dicht' moeten.

1. De ene protestantse gemeente

Hoewel veel gemeenteleden blij zijn met de keuze voor één protestantse gemeente, blijken daar in de praktijk toch veel haken en ogen aan te zijn. Men is op dit moment toch in de eerste plaats lid van de gemeente rond de Grote Kerk, en op de vraag waarin men dan de betrokkenheid bij het geheel van de PGDAW ervaart, moeten velen het antwoord schuldig blijven. Men vindt het ook goed dat er qua vieringen en geloofsbeleving wat te kiezen valt. Dat de PGDAW daardoor uit drie eilanden is gaan bestaan ziet men wel als bezwaarlijk, vooral als daarbij soms uit de andere wijken een zekere vijandigheid wordt gevoeld: "Je moet je als voormalig Oosterkerk- of Fonteinganger soms verantwoorden dat je nu naar de Grote Kerk gaat."

Er zal dus nog behoorlijk geïnvesteerd moeten worden in het naar elkaar toegroeien van de wijkgemeenten. Te snel de eenwording willen forceren zal ertoe leiden dat mensen afhaken.

2. Identiteit

Het rapport geeft veel gewicht aan de identiteit, of kleur van de wijkgemeenten. De kleurverschillen worden zelfs zo belangrijk gevonden dat het op korte termijn mengen van kleuren als een te groot risico wordt gezien.

Gevraagd naar wat bepalend is voor de identiteit van de Grote Kerk gemeente, geven de deelnemers de volgende kenmerken aan:

- Stijlvolle kerkdiensten; samenhang tussen liederen, lezingen, preek, gebeden; geen ‘fratsen’ of ‘poespas’; mooie orgelmuziek.
- Het gebouw bepaalt mee de stijl van vieren, door haar geschiedenis en sfeer: plechtig vs. gezellig; ingetogen vs. druk; liedboek vs. beamer.
- Begrijpelijke, actuele bijbeluitleg; de preek is belangrijk; je wordt aan het denken gezet.
- Ruimte voor andere meningen (bijvoorbeeld in de leeskring).
- Traditioneel, in de zin van ‘herkenbare vormen’.

Overigens vinden de meesten dat de verschillen wel benoemd moeten worden en dat je er ook rekening mee moet houden, maar dat ze ook weer niet te zwaar moeten worden aangezet. “Geen hokjesdenken.” De ruimte die wij elkaar binnen de eigen wijkgemeente al vanzelfsprekend gunnen, kan zich ook uitstrekken tot de andere wijkgemeenten.

3. Twee vierplekken

Het idee om de theologische en liturgische verscheidenheid tot z’n recht te laten komen door middel van twee vierplekken wordt in het algemeen positief gewaardeerd. Meer moeite heeft men met de terminologie: ‘herkenbare vormen’ en ‘experimentele vormen’.

Want wat is nog experimenteel, als in de afgelopen decennia alles al wel eens is geprobeerd in de kerk? En waarom zou de Grote Kerk bij uitstek geschikt zijn voor de traditionele vormen? Qua inrichting is het een flexibel gebouw dat voor allerlei vormen van vieren geschikt is. En ook de Grote Kerk gemeente is niet wars van nieuwe vormen.

Daarnaast moet je ook differentiëren naar inhoud en vorm: de inhoud van de prediking kan vernieuwend zijn, terwijl de vorm (de liturgie) klassiek is. Of andersom: de vormen zijn modern, maar de inhoud is behoudend.

Het onderscheid traditioneel/experimenteel moet maar niet al te rigide worden gehanteerd. We willen toch niet van drie naar twee eilandjes! Wel lijkt het ons belangrijk om elk gebouw te beoordelen op de sterke punten, en niet af te serveren op wat eraan ontbreekt. (“Geen beamer”; “rotstoelen”; “rottig orgeltje”; “geen akoestiek” – allemaal bijzaken.)

4. Pastoraat

Vraag gestuurd pastoraat is van deze tijd. Voor een groot deel werken we ook al zo, zeker sinds de enquête, waarbij gemeenteleden zelf konden aangeven in hoeverre ze betrokken bij de kerk willen zijn.

Ouderen zullen echter niet zo snel zelf om bezoek vragen. Er moet dus een vangnet van aandacht overeind blijven, en je moet dat vraag gestuurde pastoraat zo laagdrempelig mogelijk organiseren (bv. met een briefje via de collectezak).

Zoals we het pastoraat nu nog organiseren zal het in de toekomst niet meer lukken. We moeten trouwens ook niet de illusie hebben dat we nu wel een sluitend systeem hebben.

De ombouw naar de nieuwe situatie zal met grote zorg moeten gebeuren. Vooral zal er duidelijkheid naar de gemeenteleden moeten worden gegeven, want nu zijn er nog veel vragen, zoals:

- Hoort de dominee straks bij één van de vierplekken, en is daaromheen dan ook het pastoraat georganiseerd?
- Krijgen de predikanten en kerkelijk werkers elk een eigen rayon, of mag iedereen elk een eigen pastor vragen?
- Gaan de dominees rouleren, en hoe houden ze dan nog voeling met de eigen gemeenteleden? Of zijn alle gemeenteleden eigen gemeenteleden...?

5.De rol van de pastores

Er zijn grote zorgen over de bezuinigingen op de predikanten en kerkelijke werkers. Zij zijn van groot belang voor de 'core-business' van de Kerk: verkondiging en pastoraat. Men vindt het rapport te optimistisch over wat een dominee aankan; met alle begrafenissen blijft er nu al te weinig tijd over voor andere zaken. 'Een dorpje in de buurt erbij nemen' is dan natuurlijk niet erg realistisch. Het beroep op vrijwilligers lijkt wel mooi, maar in een vergrijzende gemeente zijn ook die steeds moeilijker te vinden. Kortom: "Voor de dominees wordt het werk er niet mooier op."

Suggesties

Uit de gesprekken in de ontmoetingsbijeenkomsten kwam ook nog een aantal suggesties naar voren, die wellicht ook het overwegen waard zijn.

- Het onderbrengen van de Grote Kerk in een stichting is erg kostbaar. Maar is het niet mogelijk om via een Stichting Vrienden van de Grote Kerk aan geldwerving te doen, breder dan tot nu toe?
- Om zinloze discussies over de gebouwen te voorkomen hebben we exploitatiecijfers nodig die niet voor meerderlei uitleg vatbaar zijn.
- Het kerkje van Aalsum zou je niet moeten afstoten (kost veel geld), maar aanhouden; het is erg in trek voor trouwerijen en begrafenissen.
- Als we nog verder kijken dan 2025 is misschien ook één kerk al wel voldoende. Je moet dus nu al kijken welke kerk dan het meest aantrekkelijk zou kunnen zijn voor zoveel mogelijk gemeenteleden, en dat meewegen in de keuze die we voor 2020 moeten maken. Je kunt trouwens ook nu al voor één kerk kiezen en daarin twee kerkdiensten houden.
- We moeten eerst (met voortvarendheid) toegroeien naar de ene gemeente met één kerkeraad, en pas daarna samen over de gebouwen beslissen. Het sluiten van kerken zou dan misschien minder snel moeten dan het rapport wil.